

יום ראשון   כב תמוז   ה'תש"ג

שיעורים. חומש: מטו"מ, פרשה ראשונה עם פירש"י.
 תהלים: קורקז.
 תניא: פרק ה. והנה . . . בדלקמן.

אמו"ר אמר: א חסידישער וואָרט מאַכט קלאָר די קאָפּ און ריין די האַרץ. א חסידישע הנהגה טובה מאַכט ליכטיג אין שטוב. א חסידישער ניגון שטאַרקט די תקוה ובטחון בריינגט שמחה און שטעלט אוועק די הויז מיט דער הויז געזינד אין קרן אורה.

יום שני   כג תמוז   ה'תש"ג

שיעורים. חומש: מטות-מסעי, שני עם פירש"י.
 תהלים: קחקיב.
 תניא: פרק ו. אמנם . . . צור לי"ח.
 כאשר מטות ומסעי נפרדות קורין — במנחת שבת, ב' ה' — ללוי עד סוף כל המסעות.

יום שלישי   כד תמוז   ה'תש"ג

שיעורים. חומש: מטות-מסעי, שלישי עם פירש"י.
 תהלים: קיג-קיד.
 תניא: והנה יעקב . . . נאמר וכו'.
 מפתגמי הצ"צ: א פנימי איז, אז בעטען א ברכה אויף עבודה איז דאָס אלץ ישעו בדברי הבל, און עם דארף זיין תכבד העבודה על האנשים.

יום רביעי   כה תמוז   ה'תש"ג

שיעורים. חומש: מטות-מסעי, רביעי עם פירש"י.
 תהלים: קיט, אשרי . . . מצותך מאד.
 תניא: פרק ז. ואולם . . . צד ונרכה כו'.
 אין חסידות איז פאראן צוויי זייער כאראקטעריסטישע אויסשפראכען: (א) א איד דערקענט גיטליכ קייט און פילט די איבערנאטירליכקייט און בעדארף אויף דעם קיין באווייזען ניט האָבען. (ב) א איד ניט ער וויל און ניט ער קען זיין אָפגעריסען פון גיטליכקייט.

דער אמת איז אז די צוויי אויסשפראכען זיינען איין זאך: א איד דערקענט גיטליכקייט און פילט דעם למעלה מן הטבע, דערפאר איז ניט ער וויל ניט ער קען זיין אָפגעריסען פון גיטליכקייט.

אמו"ר אמר . . . קרן אורה: לש"ס כד תמוז צו [אג"ק ח"ד ע' פח]. מפתגמי הצ"צ . . . על האנשים: חה"פ צ"ח. אין חסידות . . . פון גיטליכקייט: מכ' המקיים נפש, צ"ח [אג"ק ח"ד ע' שפד].

כב תמוז

יום ראשון, מטות-מסעי

פתגם, הנהגה וניגון חסידי

אאמו"ר¹ [מוהרש"ב] אמר:

א חסידישער ווארט מאכט קלאר די קאפ און ריין
די הארץ.

א חסידישע הנהגה טובה מאכט ליכטיג אין שטוב.

א חסידישער ניגון שטארקט די תקוה ובטחון
בריינגט שמחה און שטעלט אוועק די הויז מיט
דער הויז געזינד אין קרן אורה.

תרגום:

אאמו"ר [מוהרש"ב] אמר:

פתגם חסידי, עושה את הראש בהיר,
ואת הלב טהור.

הנהגה טובה חסידית מאירה את
הבית.

ניגון חסידי מחזק את התקוה
והביטחון, מביא שמחה, ומעמיד את
הבית ואת דייריו בקרן אורה.

הרחבה

הדברים נכתבו לר' שניאור זלמן שניאורסאהן מפריז, בהקדמה להם מבקש ממנו כ"ק
אדמו"ר מהוריי"צ להמשיך לדבר בפני קהל ולעורר אותם:

חדשי הקיץ הם חדשי המנוחה ובהם צריכים להכין את המזון הרוחני הדרוש לימים הבאים
לקראתינו לחיים ולשלום ולרוב טוב בגשמיות ורוחניות. כי מחצי אלול הבע"ל אשר אז
חוזרים לעיר גם הדרים בנאות-דשא צריכים לעשות אספת הדאמען-פעראיין, היוגענד-
גרופע [=קבוצת הצעירים] לקבוע זמני התועדות אשר יידי שאר-בשרי שי' ידבר לפניהם
לעוררם על דבר עבודה ופועל כפי תנאי הענינים, ודרישתם ולעוררם לשמירת המצות.

כבר התחיל יידי שאר-בשרי לנאום לפני חבורה, לא אזכור בפרטות אבל הנני זוכר את
הרושם הטוב אשר פעל עלי דבר זה, כי ברור לי אשר בכל נאום ונאום הביא תועלת רב
לעניני חזוק הדת אשר לפי תנאי המקום הנה גם דבר קטן רב הוא במאד, כי להחיות
עצמות היבשות נחוץ מתחלה לקבצם, להלבישם עור בשר וגידיים, ואח"כ להפיח בהם רוח
החיים, ובעת האחרונה לא שמעתי מאתו מאומה בנדון זה.

ובהמשך לכך מביא את הפתגם היומי - ממנו עולה שפתגם חסידי, הנהגה חסידית וניגון
חסידי כוחם גדול להחיות אנשים.

1. לש"ס כב תמוז צז. נדפס באג"ק ח"ד ע' פח-פט.

כג תמוז

יום שני, מטות-מסעי

קריאת מסעי בשני וחמישי

כאשר מטות ומסעי נפרדות קורין - במנחת שבת, ב', ה' - ללוי עד סוף כל המסעות.

בסידור 'תורה אור' נדפס שהלוי עולה לתורה עד "בקצה המדבר" (לג, ו). וישראל עד "ויחנו על ים סוף" (לג, י).

אמנם, מנהג חב"ד לסיים ללוי את כל המסעות גם יחד (לג, מט), ולישראל עד "לרשת אותה" (לג, נג).

הרחבה

בפתקאות שהכין הרבי לעצמו בתהליך ההגהה של סידור 'תורה אור' להוצאתו המחודשת בשנת תש"א, רשם נקודות לבירור אצל כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ואצל זקני החסידים. הנה אחת הפתקאות בה מביא הרבי עדות מהר' אליי ייכיל סימפסון על המנהג בליובאוויטש:

רבי סימפסאן: **מסעי**. תרע"ב או תרע"ג הלכה למעשה, לוי - ומצרים מקברים עד סוף המסעות.

מנהג זה מובא בכמה ספרים², וטעמו לפי שמ"ב המסעות הם כנגד שם מ"ב ואין להפסיק באמצע.

1. "הגהות לסידור רבינו הזקן", ע' לג.

2. ס' צרור-המור פ' מסעי, הובא במ"א סי' תכח סוף ס"ק ח. הובא ללא הסתייגות בשערי-אפרים (ז, כה), במשנה ברורה (תכח, כא), בכף-החיים (שם ס"ק לט) ובליקוטי מהרי"ח (סא, ב).

כד תמוז

יום שלישי, מטות-מסעי

'פנימי'

מפתגמי¹ הצמח-צדק:

תרגום:

'פנימי' הוא, שלבקש ברכה על 'עבודה' זהו "אל ישעו בדברי הבל", וצריך להיות "תכבד העבודה על האנשים".

א פנימי איז, אז בעמען א ברכה אויף עבודה איז דאס "אל ישעו בדברי הבל"², און עס דארף זיין "תכבד העבודה על האנשים".

פתגמו של ה'צמח צדק' מיוסד על הפסוק "תכבד העבודה על האנשים ואל ישעו בדברי הבל", וכך הם דבריו:

חסידות כידוע תובעת מהחסיד להיות 'פנימי'. כלומר: ההיפך מ'חיצון'. 'חיצון' איננו שקרן, או אדם מרומה. חיצון הוא אדם לא יסודי, אדם שלא מוכן להיכנס לדברים ברצינות. החינוך החסידי-חב"די הוא ל'פנימיות', כלומר ליסודיות של אמת.

ומהי יסודיות של אמת? על כך מבאר הצמח-צדק, שיהודי שמבקש מהצדיק ברכה ש'עבודת השם' שלו תהיה כדבעי, ושיתקדם בעבודת השם - מחפש למעשה קיצורי דרך, והוא לא מוכן לעבודה פנימית ויסודית. ה'פנימי' יודע שברכה על 'עבודה' - זה "אל ישעו בדברי הבל", זו הסתמכות על לא-דבר, לא רציני. ה'עבודה' צריכה להיות "תכבד על האנשים", כלומר: שינוי אמיתי באדם, הוא שינוי פנימי שנובע מתוך עבודה אמתית.

הרחבה

באחד ממכתביו מבאר כ"ק אדמו"ר זי"ע את הפתגם היומי³:

במענה על מכתבו מכ"ח תמוז, בו מעורר על פתגם הצ"צ (מובא בהיום יום כ"ד תמוז) וז"ל

1. חה"פ צח. בשיחות שלפנינו לא נמצא קטע זה.

2. שמות ה, ט.

3. אג"ק ח"ט אגרת ב'תתלה (ע' ריט).

"א פנימי איז, אז בעטען א ברכה אויף עבודה איז דאס אל ישעו בדברי הבל, און עס דארף זיין תכבד העבודה על האנשים".

בדיוק הלשון, ברכה אויף א עבודה כו'.

הנה הוא מובן בדיוק הלשון ברכה על העבודה, ע"פ המבואר בכ"מ בדא"ח ומהם בתניא פרק ט"ו מהו נקרא בשם עובד (משא"כ צדיק או שנעשה אצלו רגילות וטבע) שהוא דוקא כשנלחם עם הטבע והיצר כו' וכו' וראה ג"כ בתורה אור ר"פ [פ] משפטים בביאור הענין דעבודה שהוא מלשון עורות עבודים (וי"ל ע"ד הצחות והרמז שעבוד עורות הוא בצואת כלבים כו'),

שמזה מובן שמי שעדיין נצרך לעבודה ומבקש ברכה בזה, שברכה ענינה המשכה, וכידוע שזה מלשון המבריך מלמעלה למטה הרי זה היפך ענין העבודה שהוא בדרך ממטה למעלה, על [ידי] האנשים.

כוונת הדברים בדרך אפשר: הדיוק בפתגם הוא "בקשת ברכה על עבודה" (ולא על קיום המצוות, או ניצוח היצר וכיו"ב) - כי "עבודה" פירושה, כמבואר בחסידות, שינוי שנעשה על ידי יגיעה ומלחמה, והיגיעה מוכרחת בזה. ואילו בקשת ברכה הוא סיוע מלמעלה - שהוא ההיפך ממש מעבודה.

כה תמוז

יום רביעי, מטות-מסעי

הנקודה היהודית

איין חסידות איז פאראן צוויי זייער באראקטעריסטישע אויסשפראכען:

(א) א איד דערקענט ג-טליכקייט און פילט די איבערנאטירליכקייט און בעדארף אויף דעם קיין באווייזען ניט האבען.

(ב) א איד ניט ער וויל און ניט ער קעען זיין אפגעריסען פון ג-טליכקייט.

דער אמת איז אז די צוויי אויסשפראכין זיינען אייז זאך: א איד דערקענט ג-טליכקייט און פילט דעם למעלה מן הטבע, דערפאר איז ניט ער וויל ניט ער קען זיין אפגעריסען פון ג-ליכקייט.

תרגום:

בחסידות ישנם שני ביטויים מאוד אופייניים:

(א) יהודי מכיר באלקות, ומרגיש את הלמעלה-מהטבע, ואינו צריך על כך כל ראייה.

(ב) יהודי לא רוצה, ולא יכול להיות נפרד מאלקות.

האמת היא ששני הביטויים, הינם דבר אחד: יהודי מכיר באלקות ומרגיש את הלמעלה מן הטבע, ולכן הוא לא יכול ולא רוצה להיות נפרד מהאלקות.

מיסודות החסידות שבכל יהודי ישנה "נקודת יהודית". הפתגם הנוכחי מדבר על שני תופעות הנובעות מאותה נקודה - ומתבטאים בשתי לשונות שמופיעות בחסידות:

א. "ישראל מכיר באלקות ומרגיש את הלמעלה מהטבע ואינו צריך ראיות על זה" - האמונה של יהודי לא תלויה בראיות. היא ענין שקיים אצל כל יהודי בעצם².

ב. "ישראל אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות" - הקשר של יהודי עם אלקות הוא ניתן להפסקה, והיהודי גם לא מוכן להפסיק אותו.

שתי הנקודות הללו, קיימות אצל כל יהודי ויהודי, בלי הבט על מידת היותו שומר תורה ומצוות, ובעצם הם אחד: בגלל שהקשר של יהודי עם הקב"ה הוא קשר על-שכלי, שלא מונע מראיות, אלא מהתקשרות פנימית של הנשמה - לכן הוא לא רוצה ולא יכול להיות נפרד באלקות.

1. מל' המקיים נפש, צ"ח. נדפס באג"ק ח"ד ע' שפד.

2. ביאור ענין זה ראה באגרת שב'הרחבה' ל"ב אב.

במקום הדברים (ראה ב'הרחבה') מבואר שהפתגם הראשון הוא "המהות של הנקודה היהודית", והשני הוא "המציאות של הנקודה היהודית".

הרחבה

הדברים נכתבו בתוך מכתב ארוך בידיש, שנושאו הוא "המקיים נפש אחת מישראל". כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ מבאר את פשט הדברים, ואת "המקיים נפש אחת" כפי שזה בחיים הרוחניים. הרבי כותב שם, שלמרות שאולי היה ניתן לשער מראש עד כמה דברי התעוררות שנאמרים מאחד לשני ישפיעו, באמצעות בדיקה עד כמה המשפיע, המעורר, נלהב וכו' - ועד כמה המקבל מוכן לקבל. בכל זאת, המציאות שונה, ואין דרך למדוד ולבדוק כיצד ישפיעו הדברים על אדם אחר. והסיבה: ישנו כוח נוסף במשוואה - הנקודה היהודית.

הקטע המצוטט בפתגם היומי מבאר מהי בדיוק הנקודה היהודית (כאן בתרגום חופשי):

...וכעת נבין מהו "המקיים נפש אחת מישראל" בחיים הרוחניים.

כפי שאנחנו מבינים בכחות הנפש, צריך לכאורה להיות שהדרך לקיים נפש מישראל בחיים הרוחניים תלויה בשני דברים:

ראשית, מהכח הפנימי שמניע את המקיים - לקיים נפש מישראל; ושנית, עד כמה האדם השני מקבל את ההתעוררות של המעורר. וכך בערך אנחנו יכולים לשער עד כמה תשפיע ההתעוררות.

אבל באמת אנו רואים שזה לא ככה, אי אפשר בשום אופן שבעולם למדוד ולשער את ההשפעה של ההתעוררות בחיים הרוחניים.

בכחות הנפש, ההשפעה של כח תלויה במצב בו הוא נולד, ובטבע הפנימי שלו. וכך זה גם, במידה ידועה, בהשפעה של מעורר נפש מישראל לחיים הרוחניים.

ועדיין, לא מזה באה ההתעוררות. זאת אומרת: גם אצל המעורר, וגם אצל המתעורר - בחיים הרוחניים - ישנו עירוב של כוח מסוים שמביא לתוצאות לא משוערות.

הכוח הוא הכוח האלוקי - אלקות - שישנו בנשמה האלוקית המתגעגעת לחיים רוחניים.

הכח האלוקי של הנשמה היהודית, זוהי נקודת היהדות שישנה בכל יהודי.

נקודת היהדות - "דאס פינטעלע איד" - ישנה בכל בן יהודי ובכל בת יהודיה בלי יוצא מן הכלל התלוי בדת או בהשכלה.

בחסידות ישנם שני ביטויים מאוד אופייניים:

ישראל מכיר באלקות ומרגיש את הלמעלה מהטבע ואינו צריך ראיות על זה; "א איד

דערקענט געטלעכקייט און פילט די איבערנאטילעכקייט און באדארף אף דעם קיין באווייזן ניט האבן".

ישראל אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות - "א איד ניט ער וויל און ניט ער קען זיין אפגעריסן פון געטלעכקייט".

החיים היהודיים הממוצעים היום יומיים, הם העדות האמתית, על האמת של שני הביטויים האמורים.

האמת היא ששני הביטויים הינם דבר אחד: זהו המהות והמציאות של נקודת היהדות. **יהודי מכיר באלקות וחש את הלמעלה מהטבע - ולכן יהודי לא רוצה ולא יכול להיות נפרד מאלקות.**

אלא שזה מתחלק לשני ביטויים, שהאחד הוא המהות של נקודת היהדות, והשני המציאות של נקודת היהדות.

כל התעוררות, היא ניצוץ בערה מסוים מנקודת היהדות של המעורר, וכאשר הניצוץ פוגש בנקודת הלב של המתעורר - אי אפשר בכלל לשער עד כמה ההתעוררות תשפיע, ואיזה תוצאות יצאו מכך.